

ORGANIZACE SOUČINNOSTI PŘI PŘÍPRAVĚ A VEDENÍ OBRANNÉ OPERACE NA POČÁTKU VÁLKY

Úspěchu ve všech druzích bojové činnosti může být dosaženo pouze společným úsilím jednotlivých druhů vojsk a speciálních vojsk. Důležitou úlohu přitom má dobře organizovaná vzájemná součinnost při přípravě i v průběhu operací. Organizace součinnosti je neoddělitelnou součástí procesu velení a jak uvádí předpis Oper-1-1, je také nejdůležitější povinností velitelů a štábů všech stupňů. Její důležitost vyplývá z nasycenosti vojsk moderní bojovou technikou, zbraňovými systémy, z rozhodných cílů operací, jejich velkého rozmachu a vysokých temp, z mimořádné intenzity bojové činnosti, velkého bojového úsilí i z velké spotřeby materiálních prostředků. Význam organizace a nepřetržitosti udržování součinnosti v soudobých podmínkách vzrůstá také z těch důvodů, že v příští možné válce by působily svazy a vyšší svazy v mnohonárodním složení.

Účast velkého počtu svazů, svazků a útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a vojenského letectva proto vyžaduje přesné sladění jejich činnosti ke splnění úkolů operace. Podmínkou úspěšného vedení bojové činnosti je dnes více než kdy jin-

dy komplexní a efektivní využití palby, úderu a manévru vojsky.

Proto cílem součinnosti musí být dosažení optimálního využití účinků zbraní, bojové techniky a možností všech druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, podílejících se na splnění úkolů operace v nejkratší možné době a pokud možno s nejmenšími ztrátami.

Podle našich předpisů a řádů pro vedení operací a boje záleží organizace součinnosti ve sladění palebné činnosti a manévru vojsky podle cíle, místa, času a způsobu plnění úkolů i v usměrnění jejich úsilí k dosažení stanovených cílů. Velitelé a štáby musí jednotně a správně pochopit cíle nastávající bojové činnosti, úkoly svazů (svazků) a způsob jejich splnění. Součinnost se uskutečňuje nepřetržitě a při narušení musí být ihned obnovována. V průběhu operace (boje) se upřeshuje a při zásadních změnách situace se nově organizuje.

K naplnění těchto zásad je třeba, aby velitelé a štáby vždy znali situaci, měli mezi sebou spolehlivé spojení a vzájem-

ně se pravidelně informovali. To také předpokládá vysokou organizovanost, přesnost a rychlost jejich práce, umění se rychle orientovat ve složité situaci, schopnost dát doplňkové úkoly a organizovat jejich splnění.

Organizaci součinnosti v podmínkách přípravy a vedení obranné operace na počátku války je nutno vidět ve třech polohách — v míru, při zostřování vojenskopolitické situace na válčišti a při odrážení napadení nepřítelem.

Základem organizace součinnosti při přípravě obranné operace v míru je rozhodnutí velitele, ze kterého vyplývá cíl operace, bojové a operační úkoly, jež vojska musí splnit, časové a prostorové rozdělení jejich činnosti ke splnění úkolů. Avšak již při ujasňování úkolu a hodnocení situace řeší velitel také otázky součinnosti, způsoby jejího uskutečňování, určuje, jakého nepřítele, v jakém prostoru a v jakém pořadí ničit, kde a jakými silami soustředit hlavní úsilí obrany. Vytváří tedy myšlenkově model operace, promýšlí její průběh a postupně vyvozuje nejúčelnější operační sestavu vojsk, způsob plnění úkolů, kde, kdy, ke kterým otázkám a s kým organizovat součinnost.

Při přípravě první obranné operace se součinnost organizuje do celé hloubky podle úkolů a předpokládaných směrů nepřátelského útoku.

Hlavními úkoly, ke kterým je účelné součinnost organizovat, mohou být:

- zaujetí operační sestavy, ženijní budování obrany, zabezpečení trvalé pohotovosti vojsk k odrazení nepřátelských úderů,

- ničení hlavního uskupení nepřítele za přesunu, na čarách rozvinování a odrazení hromadných úderů nepřítele ze vzduchu,

- ničení nepřítele a vedení bojové činnosti v pásmu přikrytí státní hranice,

- palebná protipříprava,

- odrážení útoku nepřítele a vedení bojové činnosti k udržení taktické hloubky (hlavního pásma) obrany,

- ničení nepřátelského uskupení, které se vklíní do pásma obrany, a vedení protíderu,

- bojová činnost k udržení obranných pásem v hloubce.

Organizaci součinnosti v tomto období ovlivňují následující podmínky:

- velitel se rozhoduje ne na základě konkrétní situace na frontě, ale vychází ze zásad operačního umění, zhodnocení

nepřítele, jeho morálně politického stavu, zásad vedení útočné činnosti, výzbroje apod.,

- v období přípravy operace bude zpravidla přizván pouze omezený počet funkcionářů, všechna opatření proto nebudou rozpracována detailně a většina příslušníků štábů bude informována jen rámcově,

- nebude známa přesná doba, ani způsob zahájení útoku nepřítele,

- uskupení sil a prostředků nepřítele i směry hlavních úderů budou vyhodnocovány podle terénu a na základě zkušeností z operačních cvičení nepřítele v míru,

- dobu doplnění vlastních vojsk a zaujetí operační sestavy k vedení obranné operace lze stanovit pouze orientačně.

Tyto složité podmínky nesmějí negativně ovlivnit úsilí velitelů a štábů v přípravě operace.

Otázky organizace součinnosti v míru řeší osobně velitel frontu (armády) za účasti hlavních funkcionářů štábů, velitelů druhů vojsk, náčelníků speciálních vojsk a služeb a velitelů armád (divizí). Organizace součinnosti se provádí na mapách s využitím map reliéfních, leteckých snímků, názorných schémat apod. Součinnost se upřesňuje samostatně v pásmu každé armády (divize). Velitel ji organizuje podle úkolů vojsk, pravděpodobných směrů nepřátelského útoku a variant bojové činnosti. Podstata takové součinnosti tkví v koordinaci činnosti svazů a svazků druhů ozbrojených sil, druhů vojsk a speciálních vojsk, prvků operační sestavy, uskupení vojsk a sousedů co do cíle, úkolů míst, času a způsobů plnění úkolů.

Součinnost se provádí metodou pokynů nebo metodou odpovědí podřízených na dotazy velitele. V průběhu organizace součinnosti je velitel frontu (armády) povinen přesvědčit se, zda podřízení uložené úkoly i způsoby jejich plnění správně pochopili.

Při zostřování vojenskopolitické situace, v období narůstání nebezpečí války, bude organizace součinnosti ovlivňována těmito charakteristickými rysy daného období:

- činnost velitelů, štábů a vojsk bude v závislosti na narůstání nebezpečí agrese zintenzivněna,

- na základě přijímaných konkrétních opatření nepřítelem musí být upřesňováno dříve přijaté rozhodnutí a všestranné zabezpečení operace,

— velitelé i štáby budou současně řešit doplňování vojsk skrytou mobilizací, budování pásma obrany i bezprostřední zaujímání pásma překrytí státní hranice vyčleněnými vojsky,

— současně s těmito opatřeními bude přecházet z mírového na válečný stav také národní hospodářství.

Rozsah otázek organizace součinnosti v tomto období je obdobný jako při plánování obranné operace. Součinnost však musí být provedena v konkrétnější formě, a to bezpodmínečně v terénu nebo na plastickém stole, samostatně v pásmu každé armády (divize).

V této souvislosti je třeba zdůraznit nutnost těsné součinnosti mezi polními a teritoriálními štáby při zabezpečování všech úkolů a opatření k odražení útoku nepřitele. Vzájemné vztahy mezi nimi vycházejí ze zásady, že rozhodující jsou úkoly a potřeby polních vojsk. Tato zásada bude tedy rozhodujícím kritériem ke konkrétnímu řešení součinnosti, zejména při:

- dokončování mobilizace svazků, útvarů a zařízení,
- ničení nepřátelských vzdušných úsadků a zneškodňování diverzních skupin,
- odstraňování následků použití ZHN nepřitelem na svazky, útvary a zařízení polních vojsk i objekty teritoria,
- zabezpečování polních vojsk na teritoriu okruhu,
- zabezpečování přesunů přes teritorium, které zasahují do pásma polního svazu,
- obnově silniční sítě a ve vymezeném rozsahu i železnic,
- udržování pořádku v pásmu svazů a při evakuaci obyvatelstva.

Rozhodující pro organizaci součinnosti mezi polními a teritoriálními štáby bude situace, která se ve společném zájmovém prostoru vytvoří, a také požadavky velitele polního svazu k zabezpečení úkolů a činnosti jeho vojsk.

Podle konkrétní situace a podmínek může součinnost mezi těmito orgány probíhat na těch místech velení, která v dané době zaujímají. Vzhledem k tomu, že půjde většinou o zabezpečení polních vojsk, měla by ve většině případů součinnost probíhat na místech velení polních štábů. V některých případech může probíhat i na místech velení teritoriálních štábů. To bude možné při dostatku času a účelně tehdy, kdy k řešení otázek budou přibírány teritoriální orgány dalších stupňů.

Podkladem k organizaci součinnosti mezi polními a teritoriálními štáby budou požadavky velitelů polních vojsk nebo pokyny nadřízeného teritoriálního orgánu. Z toho vyplývá potřeba, aby k organizaci součinnosti byly vysílány operační skupiny, složené z funkcionářů podle řešené problematiky. Výsledky součinnostních jednání je nutno si zaznamenávat a o plnění dohodnutých úkolů se vzájemně informovat.

Význam činnosti teritoriálních štábů ve prospěch polních vojsk je zdůrazněn i v Rozkaze ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA ve výcvikovém roce 1986—1987, kde je uloženo: „Prakticky procvičovat činnost s orgány polního velení při frontových a armádních cvičeních“.

Činnost velitele a štábu při součinnosti v průběhu obranné operace na počátku války bude podmíněna:

- tím, zda a s jakou přesností se podařilo zjistit dobu zahájení napadení, síly a zámysl nepřitele,
- stavem doplnění vlastních vojsk a jejich bojeschopností v závislosti na možnostech provést plánovanou stmelení,
- tím, zda se podařilo včas překrýt státní hranici, zaujmout operační sestavu a na dalších faktorech.

V souhrnu lze říci, že organizace součinnosti při odražení útoku nepřitele bude závislá na tom, do jaké míry bude skutečný vývoj situace odlišný od předpokládaného, rozpracovaného, zabezpečeného plánem obranné operace a pro který byla prováděna součinnost v míru i v období bezprostředně před napadením.

Když vyloučíme málo pravděpodobný stav, že by se vývoj skutečné situace zcela kryl s plánováním, je možno uvažovat o dvou variantách:

a) daná situace se liší jen málo, v méně podstatných rysech, které neovlivňují prostorové plnění úkolů a použití vojsk,

b) liší se zásadně a ovlivňuje prostorové a časové plnění úkolů i použití vojsk (uspořádání operační sestavy).

V souladu s těmito stupni odlišnosti bude nutno řešit součinnost v průběhu obranné operace. Pro první variantu bude pravděpodobně postačovat upřesnění, popř. doplnění plánu součinnosti, zatímco pro variantu druhou musí být provedena opakovaná organizace buď k danému operačnímu úkolu, nebo i do celé hloubky operace.

Pro práci velitelů a štábů v etapě odrážení agrese se jako výhodnější jeví varianta první. Ta předpokládá vysoce kvalifikovanou, důslednou práci štábu při přípravě operace již v míru i v období zostřování situace, vysoký stupeň připravenosti a odborné schopnosti velitelů a štábů, organizovaný přechod státu z mírového na válečný stav, účinný průzkum všeho druhu ve všech obdobích, variantně sladěné způsoby vedení bojové činnosti a další. V praxi to znamená již v míru a bezprostředně před napadením řešit součinnost při odrážení různých uskupení nepřítelů, v různých variantách zahájení války, podměnek a situace vlastních vojsk.

Zásadní změny v situaci při zahájení napadení by ukazovaly na chyby a nedostatky v práci velitelů a štábů v předcházejících obdobích, na nedostatky informací nebo jejich chybné vyhodnocení, na nedůsledné ujasnění úkolu, zhodnocení situace a na přijetí neodpovídajícího rozhodnutí. Tento stav by vyžadoval provést v podstatě novou organizaci součinnosti, pravděpodobně do celé hloubky operace podle výše uvedených zásad.

Jedním z nejdůležitějších úkolů velitelů a štábů všech stupňů je udržování součinnosti v průběhu operace. Přitom je nutno se zaměřit na včasné, přesné a kvalitní plnění opatření vyplývající ze zpracovaného plánu operace a plánu součinnosti, popřípadě na jeho upřesnění nebo doplnění.

Největší pozornost se musí věnovat součinnosti při odrážení hromadných úderů nepřítelů ze vzduchu, při vedení boje

o udržení postavení v pásmu příkrytí, hlavního pásma a celé taktické hloubky, při vedení protitúderů, ale také při palbě protipřípravě a prvním jaderném úderu.

Zvláštní důraz je nutno položit na organizaci součinnosti vojsk na směru předpokládaného hlavního nepřátelského úderu. Přitom pečlivě koordinovat způsob činnosti vojsk bránících hlavní pásmo obrany s činností vojsk přisunovaných z hloubky k zesílení obrany nebo vedení protiztečí (protitúderů), s protitankovými zálohami a pohyblivými odřady zatarasovacími a rovněž způsob vedení palby všeho druhu, vedení úderů letectva a zřizování zátarasů v průběhu bojové činnosti.

Aby nedošlo k narušení součinnosti, je třeba vymezovat její způsoby současně s upřesňováním úkolů vojskům. Důležitým předpokladem je také trvalá kontrola štábem, náčelníky druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb s cílem zabezpečit přesné plnění úkolů podřízenými, mít přehled o situaci a přijímat včas potřebná opatření.

To vše také od velitelů a štábů vyžaduje zabezpečovat trvalou práci spojovacích prostředků, včasné předávání informací a hlášení od podřízených a rovněž od nadřízeného štábu, sousedů a spolupůsobilého teritoriálního štábu.

V průběhu operace musí velitel a štáb nepřetržitě sledovat situaci, určovat způsoby plnění úkolů vojsky a upřesňovat metodu součinnosti. To je jedním z hlavních předpokladů úspěchu při plnění cílů obranné operace na počátku války.